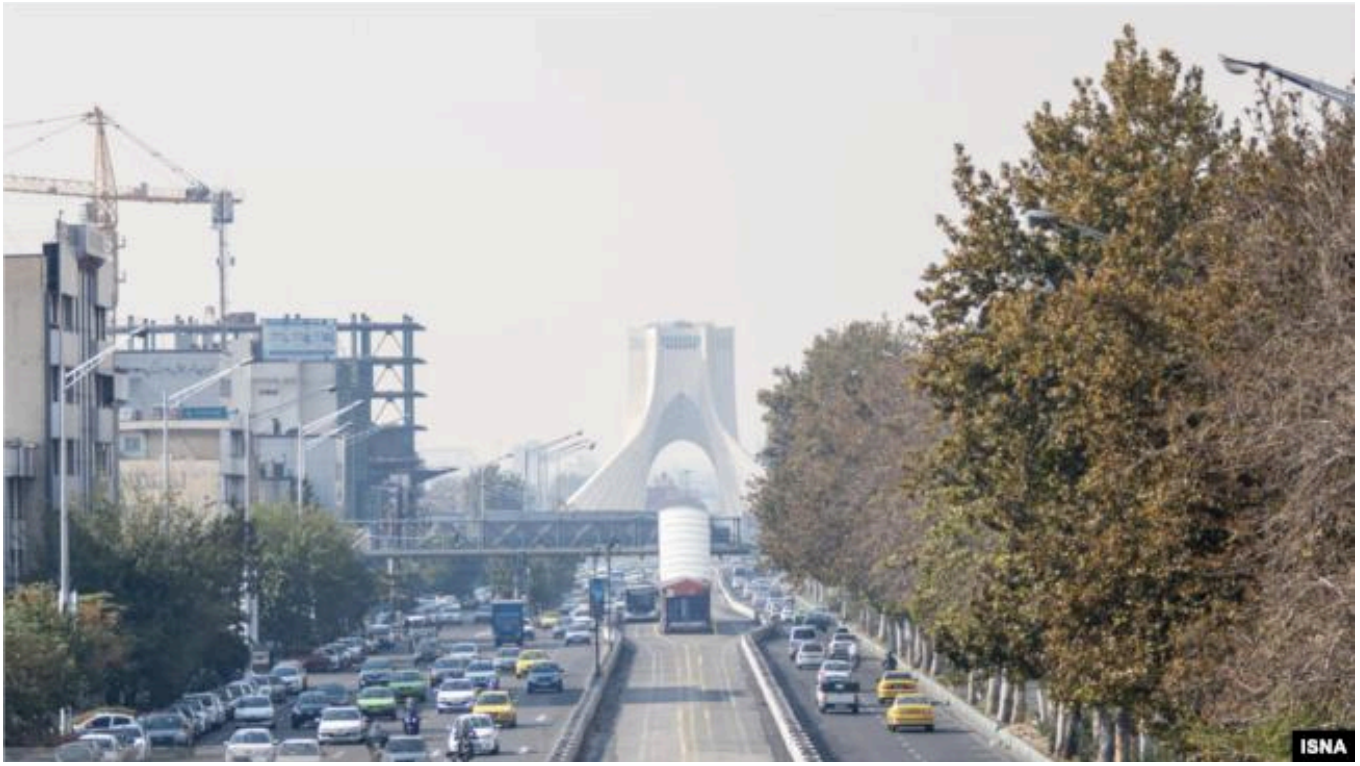
View the original article

اجتماعی

از کافه‌های ایرانشهر تا کانکس‌های خاوران؛ زندگی در شهری که تنگ‌تر می‌شود

بهناز جلالی‌پور

۲۳/آبان/۱۴۰۵

رادیو فردا با شماری از شهروندان تهران دربارهٔ زندگی روزمره، تفریح، رفت‌وآمد و تغییراتی که در یک سال گذشته تجربه کرده‌اند، گفت‌وگو کرده است.

پیاده‌روی در «پیاده‌راه‌ها»، نشستن در کافه‌ها یا دورهمی‌های جوانان در بعضی محله‌های تهران اخیراً به‌طور فزاینده‌ای با دخالت پلیس و دستگاه قضایی روبه‌رو شده است.

پلیس حضور جوانان در خیابان‌های مرکز شهر را «دور دور بی‌هدف» می‌خواند و دستگاه قضایی از برخورد با آنچه «ترویج برهنگی و بی‌بندوباری» می‌نامد، خبر می‌دهد. در خیابان ایرانشهر نیز افرادی به اتهام «ترویج آشکار بی‌حجابی و بی‌عفتی» بازداشت شده‌اند.

این‌ها بخشی از زندگی روزمره در شهری است که نیمی از روزهای سال هوایش قابل تنفس نیست، مدام در حال از دست دادن فضای سبز است و فضاهای تفریحی و اجتماعی‌اش هم زیر ذره‌بین دستگاه قضا و پلیس است.

تهران در رتبه‌بندی سال ۲۰۲۶ واحد اطلاعات اکونومیست از نظر زیست‌پذیری، در میان ۱۷۳ شهر جهان در جایگاه ۱۶۴ قرار گرفته است؛ دو پله پایین‌تر از سال قبل و در میان ۱۰ شهر انتهایی این فهرست.

ساکنان این شهر پس از پشت سر گذاشتن دو دوره جنگ در سال ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ همچنان با نگرانی از احتمال ازسرگیری درگیری‌ها زندگی می‌کنند؛ نگرانی‌ای که به مشکلات اقتصادی و اجتماعی پیشین اضافه شده است.

رادیو فردا با شماری از شهروندان تهران دربارهٔ زندگی روزمره، تفریح، رفت‌وآمد و تغییراتی که در یک سال گذشته تجربه کرده‌اند، گفت‌وگو کرده است.

تهران از جنوب؛ میدان بهمن

پاییز امسال، گروه موسیقی آذری کوراوغلی در فرهنگسرای بهمن، در جنوب تهران، کنسرت برگزار کرد. بهای بلیت‌های این کنسرت از ۲۰۰ هزار تا یک میلیون تومان بود.

یکی از تماشاگران که همراه خانواده‌اش از شمال غرب تهران به این کنسرت رفته بود، برای هر بلیت ۸۰۰ هزار تومان پرداخت کرده است. او که کارمند است، به رادیو فردا می‌گوید به نظرش بیشتر تماشاگران از محله‌های دیگر تهران به فرهنگسرای بهمن آمده بودند.

این زن می‌گوید بدون حجاب اجباری به کنسرت رفته بود و در میان تماشاگران نیز زنانی باحجاب و بی‌حجاب حضور داشتند، هرچند به گفتهٔ او تعداد زنان بدون حجاب بیشتر بود.

او در محل کارش حجاب دارد، اما می‌گوید در دیگر مکان‌های عمومی معمولاً بدون حجاب ظاهر می‌شود.

تهران در شاخص جهانی زیست‌پذیری سال ۲۰۲۶، در بخش «فرهنگ و محیط‌زیست» تنها ۳۷ امتیاز از ۱۰۰ کسب کرده است. در این رتبه‌بندی، محدودیت‌های اجتماعی و مذهبی، سانسور و دسترسی به امکانات فرهنگی و تفریحی نیز از معیارهای ارزیابی کیفیت زندگی شهری هستند.

زنی ۳۶ ساله که ناخن‌کار است، یک شب در میان برای پیاده‌روی به پارک پردیسان می‌رود. خانه‌اش در جنوب شرق تهران و محل کارش در شمال شهر است و می‌گوید هر روز سه تا سه‌ونیم ساعت در مسیر رفت‌وبرگشت می‌گذراند.

او ترافیک تهران را «تمام‌نشدنی» توصیف می‌کند و می‌گوید شب‌ها پس از پایان کار، یک تا دو ساعت پیاده‌روی می‌کند تا هنگام بازگشت به خانه، ترافیک سبک‌تر شده باشد.

این زن در نزدیکی محل سکونتش فضای مناسبی برای پیاده‌روی ندارد و برای این فعالیت نیز ناچار است به نقطهٔ دیگری از شهر برود.

کاهش فضای سبز از دیگر مشکلات تهران است. نتایج پژوهشی که به‌تازگی منتشر شده، نشان می‌دهد گسترش ساخت‌وساز و جایگزینی باغ‌ها با ساختمان‌ها در فاصلهٔ سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ به نابودی حدود ۲۷ درصد از پوشش گیاهی مورد بررسی در تهران منجر شده است.

این پژوهش که تغییرات پوشش گیاهی پایتخت را از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۹۵ بررسی کرده، نشان می‌دهد تخریب فضای سبز در تهران روندی مستمر داشته و مناطق یک، دو، سه و پنج از کانون‌های اصلی آن بوده‌اند.

تهران از مرکز؛ خیابان سنایی

هفت جوان ۱۸ تا ۲۲ ساله ساکن تهران، در معرفی تفریحات خود، تنها از «کافه‌نشینی» نام می‌برند.

آن‌ها در کافه جمع می‌شوند، تولد می‌گیرند، دربارهٔ موضوعات مختلف حرف می‌زنند، گاهی غذاهای اشتراکی سفارش می‌دهند و بیشتر چای یا قهوه می‌خورند. دختران این جمع بدون حجاب اجباری به کافه می‌روند و در خیابان‌ها هم بدون این مدل حجاب رفت‌وآمد می‌کنند، اما در دانشگاه مجبور به پوشیدن مانتو و مقنعه هستند.

روز ۲۹ تیر ۱۴۰۵، هفت کافه در این محدوده پلمب شد. تجمع مشتریان در پیاده‌رو و خیابان، از جمله مواردی بود که پلیس به آن اعتراض داشت. مهرماه نیز رئیس پلیس پلیس نظارت بر اماکن تهران از حضور جوانان در خیابان‌های سنایی و ایرانشهر با عنوان «دور دور بی‌هدف» انتقاد کرد.

یک دانشجوی سال اول گرافیک که گاهی به کافه‌ای در خیابان ایرانشهر می‌رود و بیشتر روزها پس از دانشگاه در خیابان‌های مرکز شهر قدم می‌زند، به رادیو فردا می‌گوید: «در دورهمی‌هایمان بیشتر دربارهٔ بدبختی‌هایمان حرف می‌زنیم؛ این‌که نه‌تنها نمی‌توانیم ماشین بخریم بلکه حتی نمی‌توانیم گواهینامه بگیریم.»

او بعضی شب‌ها هنگام بازگشت به خانه، از کنار تجمع‌های حامیان حکومت که مشغول شعار دادن هستند، می‌گذرد.

این دانشجو می‌گوید: «به فرض داشتن شغلی با حداقل درآمد ۲۵ میلیون تومان، برای دریافت گواهینامهٔ رانندگی که شامل دورهٔ آموزش و ارائهٔ مدارک می‌شود، حداقل ۲۲ میلیون تومان باید بپردازم.»

در جمع هفت‌نفرهٔ آن‌ها همه رانندگی را یاد گرفته‌اند، اما فعلاً توان مالی دریافت گواهینامه را ندارند.

در ماه‌های اخیر، پلیس و دستگاه قضایی توجه بیشتری به خیابان‌های سنایی و ایرانشهر داشته‌اند؛ دو محدوده‌ای که تعداد قابل‌توجهی از کافه‌ها در آن‌ها قرار دارند.

شامگاه هشتم آبان، هم‌زمان با تجمع جوانان برای هالووین در خیابان ایرانشهر، نیروهای بسیجی و لباس‌شخصی با شهروندان برخورد کردند و در نهایت کافه‌ها مجبور به تعطیلی شدند. روزنامهٔ شرق در گزارشی، آن شب را «شب ملتهب ایرانشهر» توصیف کرد.

روز ۱۹ آبان نیز میزان، رسانهٔ قوهٔ قضاییه، از بازداشت افرادی در خیابان ایرانشهر خبر داد و بدون اشاره به تعداد بازداشت‌شدگان، آن‌ها را وابسته به «جریان‌های سازمان‌یافته» معرفی کرد و اتهام‌شان را «ترویج آشکار بی‌حجابی و بی‌عفتی» اعلام کرد.

بر اساس اعلام دادستانی تهران، برخورد با رفتارهایی که از نظر دستگاه قضایی مصداق «ترویج برهنگی و بی‌بندوباری» باشد، ادامه خواهد یافت.

تهران؛ از شمال توچال، از جنوب خاوران

پیست اسکی توچال فقط مخصوص اسکی‌بازان حرفه‌ای نیست. مردم تهران که برای فرار از گرما و هوای خفهٔ شهر به ارتفاعات شمال تهران می‌روند، اگر برفی باشد، می‌توانند با تیوپ‌های بادی روی پیست سر بخورند یا زیر آسمانی آبی و بدون دود نفس بکشند.

پسری ۲۶ ساله امسال برای نخستین بار تصمیم گرفته اسکی کند. حدود ۸۰ میلیون تومان برای خرید بورد، بوت، شلوار، کاپشن، عینک و دستکش هزینه کرده است. هزینهٔ هر بار ورود به پیست یک میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است؛ بدون احتساب هزینهٔ غذا و نوشیدنی.

به گفتهٔ او، «خوش‌گذرانی هزینه‌بر است.» البته می‌گوید توچال ارزان‌ترین پیست است و هزینهٔ ورود به پیست‌های دیگر به دو میلیون و ۸۰۰ هزار تومان می‌رسد.

بر اساس آمار شرکت کنترل کیفیت هوای تهران، پایتخت در سال ۱۴۰۴ تنها شش روز هوای پاک و ۱۷۸ روز هوای ناسالم داشت؛ یعنی نزدیک به نیمی از سال. با این حال، وضعیت در سال ۱۴۰۵ بهبود یافته و در ۴۵ روز نخست پاییز، تنها پنج روز هوای ناسالم ثبت شده است؛ در حالی که این رقم در مدت مشابه سال گذشته ۲۸ روز بود.

تردد خودروهای سنگین در جادهٔ جنوب تهران، تنفس را کمی دشوار می‌کند.

مکانیکی ۳۸ ساله، ۱۰ سال در مغازه‌ای اجاره‌ای در جادهٔ خاوران کار می‌کرد، اما پس از آغاز جنگ ۱۲ روزه و حملات اسرائیل به ایران که تا سوم تیر ۱۴۰۴ ادامه داشت، کسب‌وکارش دچار رکود شد.

او ابتدا عذر شاگردانش را خواست و پس از چند ماه، چون دیگر توان پرداخت اجارهٔ مغازه را نداشت، مجبور شد قرارداد را فسخ کند.

این مکانیک کانکسی سه در سه متر خریده و اکنون در جادهٔ خاوران مشغول کار است. اجارهٔ ماهانهٔ زمینی که کانکس را روی آن قرار داده، ۳۵ میلیون تومان است.

او می‌گوید: «خاک مرده در خاوران پاشیده‌اند، خبری از مشتری و پول نیست. چشم بر هم می‌زنی موعد اجارهٔ ماه است و وقت نفس کشیدن نیست.»

بیشتر در این باره:

از تورهای گران تا مسیر قاچاق؛ بهای محدودیت آزمون زبان در ایران

این مطلب بخشی از:

اجتماعی | بایگانی | فراتر از خبر

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وب‌سایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.